

Wárágà Pólò dré tisìle Kòrítòbhá ì dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Kòrítò na dhi ì dré dhi ni rì 'i. Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó tà ledé àyi kòfalésè Kòrítòbhá nda íbe dhi bvó. Tàko ko, akódhi ni wárágà ni àlo léna dhi, lotó tá àyi àyi ki ru lanzima ni tà sè, ìndì àyi ki tàkonzì àruka ki tà sè. Di móndí àruka àyi kòfalé dhi ì gò adrélé ligílé akódhi rú, adrézó lizíá ngalè akódhi tá àpóstolò 'ì bàti yà dhi. Di wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré tà ta rìnyí sè, adrézó àyi tàrá ga àzì àpóstolò àdhyà Giká dré bhàle í drígá dhi ni tà sè. Tágba kònìni dhi, Pólò adré lèá dhi, àyi Kòrítòbhá nda íbe dhi ì kògò ru amú tódhyá. Adré kpà lenzélé, dré yìle Títò tí tàle dhi, ì ladzá àyi ki togó, ìndì ì lè gòle àyi no tò dhi sè (7:5-16).

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré kpà àzì Giká dré fèle móndyá ka'ìbhá títi dhi ì dré adrézó Rúbí Tani longó dhi ni tà ta (2:14-17; 3:1-3, 4-18; 4:1-18; 5:16-21). Amvolásà dhi, adré Kòrítòbhá ki kodzó ngá lokó kitswálé títi, ì kòfèró lemerèbhá móndyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi ì kòfalé dhi ì dré.

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò kàdré àyi tàrá ga àpóstolò kinzò ro adrébhá ligílé í rú dhi ki tà sè dhi, adré 'òá kònìni àyi tàndi ni tà sè ko. Be ró dhi, adré ína 'òá kònìni tadházóá ngádra 'á dhi,

Rúbí Tani dré adrélé longolé dhi tà bàti 'i káyà dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì mónnyá ka'ìbhá dhi ki togó tìndrìma (1:1-11)
- 2) Tà Pólò ì kòfalé Kòrìtòbhá ìbe dhi (1:12-7:16)
- 3) Kòrìtòbhá ki kodzoma ngá lokó fèle mónnyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi ì dré dhi (8:1-9:15)
- 4) Pólò ni tàrá gàma àzì Gìká dré bhàle akódhi drígá dhi ni tà sè dhi (10:1-13:10)
- 5) Pólò ni kúlí kùdù (13:11-13)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adrélé Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro Gìká dré lèle dhi tìni dhi, túmǎní àma ki adrúpi Tìmòtéyò be dhi, mà adré wárágà kònìdhi ni tìsì àmi, Èkèlézyà Gìká àdhya Kòrìtò na dhi dré, túmǎní mónnyá lólo títí Gìká àdhya bvò Akáyà àdhya na dhi ìbe.

² Gìká àma ki Atá ì Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré!

Gìká adré móndí ki togó tìndrì

³ Rúku kàdré Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré! Akódhi nda, àma ki Atá adrélépi áyi togó dóro tadhá àma dré dhi 'i, ìndì Gìká adrélépi àma ki togó tìndrì lavúlé dhi 'i. ⁴ Adré àma ki togó tìndrì àma ki kizà títí dhi ì na, mà kòkìtswáró kpà móndí àruka ki togó tìndrì àyi ki kizà títí dhi ì na, ngóro Gìká dré àma ki tàndì ki togó tìndrìle dhi

tíni. ⁵ Tàko ko, ngóro kizà Krísto dré nyàle dhi ì dré adrélé gàle àma léna bí dhi tíni dhi, Gìká adré kókpà àma ki togó tindrì lavúlé Krísto sè. ⁶ Mà kàdré kizà nya dhi, mà adré nyaá mì kòkisúró togó tindrìma túmání lídrì kóná vèsè kólyá dhi be be dhi bvó. Gìká kàdré àma ki togó tindrì dhi, adré tindrìá kitswázó kókpà àmi ki togó tindrì, mì kàdrérogó togó tsi kizà títi mì dré adrélé nyàle àmakya tíni dhi i sè. ⁷ Di mà adré mì bha Gìká véna àmi ki tà sè. Tàko ko, mà nì tàle dhi, ngóro mà dré adrélé kizà nya túmání àmi íbe dhi tíni dhi, mà ni kókpà togó tindrìma kisú túmání àmi íbe dhi be.

⁸ Ama ki adrúpi i, mà adré leá mì kònì ngalè mà nya tá kizà bvò Ásíyà àdhya na ngíni ya dhi. Kizà nda nò tá àma tà tándi ró, àma ki rínyí lavúzó gò, mà dré àma ki mì bhàma kitswázó adrélé dhi ni tayízó. ⁹ Ama léna dhi, sù ngóro à nò tá tà àma dri kitswálé dràdrà sè na tíni. Di, tà nda 'o tá ru kònìni, mà kàdrérogó mì bha àma ki tándi i dri ko, be ró dhi, Gìká adrélépi móndí ki tingá dràdrà lésè dhi dri. ¹⁰ Akódhi nda apá àma dràdrà lèsú be kònìni nda lésè nì. A ni go kpà àma ki apá nì. Mà adré di àma ki mì bha akódhi véna, kògòró adrélé àma ki apá. ¹¹ Àmi ró dhi, mì adré kpà àma ki ledé, mì dré adrélé tà zi Gìká tí àma dré dhi sè. Di ásà dhi, móndí zyandre dhi ki tà tani Gìká dré dra 'òle àma dré dhi ki no, ì dré tà zìle akódhi tí àma dré dhi sè gò, ì dré àwoyà fèzo akódhi dré àma ki tà sè.

Pólò ladzá tà í dré tá kisùle 'òle dhi

¹² Tà mà dré adrézó drì bha kuru ásà dhi, tà kònìdhi 'i: Ama ki togó adré tadhá àma léna dhi, mà 'o tà bvò kònìdhi lé, lavúlé dhi, àmi kòfalé, togó lólo wáyì angálépi Giká vélésè dhi sè dre. Mà 'o kònìni àma móndí ro dhi ki tògyá sè ko. Be ró dhi, mà 'o àmakya kònìni Giká ni togó tani bhàle àma rú dhi sè. ¹³ Ama ki wáràgà i léna dhi, mà adré ngbà 'í tà mì dré kitswálé nàle ìndì nìle bwà dhi ki tìsì àmi dré kòdhya. Dì má adré mǐ bha, mì kòkitswáró tà kònìdhi ni ni dóro, ¹⁴ ngóro mì dré kídholé nìle tsà dhi tǐni: Kítú àma ki Mírì Yésu dré dra agòzo dhi tú dhi, mì ni kitswá drì bha kuru àma ki tà sè, ngóro mà dré dra drì bhàle kuru àmi ki tà sè dhi tǐni.

¹⁵ Má dré tá àmi ki tà ka'ìle bàti dhi sè dhi, má kisù tá drìdrì dhi, má ni tá tsa àmi véna vésè be rǐ, mì kòkitswáró tá tà tani kisú vésè be rǐ ká. ¹⁶ Angyá ko, má lè tá tsàle àmi véna, má dré tá adrérà'a lile Màkèdòníyà na dhi 'á, má kònì agò Màkèdòníyà lésè dhi, má kògòró tódhyá àmi ki no gò, mì kòkitswáró àma ledé lile Yùdáyà na. ¹⁷ Dì mì adré kisúá dhi, má dré tá adrérà'a tà kisù 'òle kònìni dhi 'á dhi, má kisù tá mána tà nda 'òle togó wáyì sè ko? Kó ngalè, mì adré kisúá dhi, má adré mána tà kisù 'òle ngóro móndyá bvò àdhya kya tǐni, adrézó tàá «Áyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè dhi 'í?

¹⁸ Dì, Giká nǐ tàle dhi, mà dré adrérà'a áyi kúlí longó àmi dré dhi 'á dhi, mà adré tàá «Áyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko dhi be. ¹⁹ Tàko ko, Yésu Krísto, Giká ni Mvágó, mà dré tà ni ni longózó tùmǎní Sílà íbe ìndì Tǐmòtéyò be àmi dré

dhi, adré ina taa «Àyíya» indì «Kóko» lókyá àlo sè ko.* Be ró dhi, Krísto nda léna dhi, tà títi dhi ĩ «Àyíya» 'i. ²⁰ Angyá ko, Gĩká adré tà títi ĩ dré lazilé dhi ki 'o kitswálé títi Krísto na. Di Krísto nda sè dhi, mà adré taa «Kàdré kònini», adrézó Gĩká nì rú bha kùle. ²¹ Gĩká nda adré àma ki 'o adrélé àma ki totó tātā tùmānì àmi ĩbe Krísto na dhi nì. Tàko ko, akódhi zì tá àma, ²² àngì lwàzo àma rú tadházóá dhi, àma mónnyá ina 'i káyà dhi. Dré Tírí Lólo bhàzo àma ki togó na, ngóro ngádrì adrélépi tadhá dhi, ĩ nì tà títi ĩ dré lazilé dhi ki afè àma dré dhi tĩnì.

²³ Gĩká nì dóro tàle dhi, tà má dré adrélé tàle kònìdhi tà bàti 'i káyà dhi. Má kàdré kinzò ta dhi, akódhi kòbhà tà má dri. Má gò tá tsàle tódhyá àmi véna Kòrítò na ko, má kàpáro àmi kúlí má dré tá adrélé 'òle tàle àmi dri dhi ĩ lésè. ²⁴ Mà adré òpì le nyàle àmi dri àmi ki tà ka'ika'ĩ nì tà sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya àzì 'o tùmānì àmi ĩbe, mì kàdréro gàle arí sè bĩ. Tàko ko, mì adré àmi ki totó tātā àmi ki tàndi ki tà ka'ika'ĩ sè.

2

¹ Di má nò tá dóro nì, má dré gòle tsàle àmi véna ko dhi, má kògòro kizà fe àmi dré ko. ² Tàko ko, má kàdré kizà fe àmi dré dhi, àdhi nì go arí fe má dré dhi nì, kàdré àmi má dré kizà fèzo àmi dré dhi 'i ko dhi? ³ Di má tisì tá wárágà àmi dré ngóro má dré tá tisìle dhi tĩnì, má kònì dra

* **1:19** 1:19 Gĩká nì Kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adré rú «Silùwánò» kisú kònwa. Rú nda tá rú àzya Silà dré dhi 'i.

tsa àmi véna dhi, má kòkisúró kizà mónyá tá kitswábhá arí fe má dré dhi i véna ko. Má ka'í tá dhi, má kàdré arí íbe dhi, àmi títi mì ni kókpà adré arí íbe. ⁴ Di má tisì tá wárágà nda àmi dré togó lanzi gàlepi kizà sè bí dhi be, ìndì mìnra íbe bí. Má tisì tá kònìni kitswázó kizà fe àmi dré dhi bvó ko, be ró dhi, mì kònìró áma lèle kàdrì àmi véna dhi be dhi bvó.

Dhya tàkonzì 'òlepi dhi ni tàkonzì trìma

⁵ Dhya àlo kòfè kizà dhi, akódhi nda fè kizà ngbà 'í má dré ko. Be ró dhi, fè kizà nda àmi títi dhi i dré, kó ngalè mómí bí àmi kòfalé dhi i dré. (Má lè tà nda ni kitélé ko.) ⁶ Tà mómí bí àmi kòfalé dhi i dré nòle dhya nda dri dhi kitswá akódhi dré dre. ⁷ Di nyànomvá dhi, adré lèá dhi, mì kòtrì akódhi ni tàkonzì, akódhi ni togó tindrìzo, akódhi ni togó nda kòjòró kizà dré nònò ko. ⁸ Má adré di àmi ki kodzó, mì kògòró tódhyá àmi ki lèle tadhá akódhi dré.

⁹ Má tisì tá wárágà nda àmi ki tabhìzo, nìzoá ngalè mì adré áma kulí ka'í 'òle tà títi i sè 'í yà dhi. ¹⁰ Mì kàdré dhya àlo ni tàkonzì tri dhi, má adré kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri. Má kàdré tàkonzì tri dhi, tàkonzì kitswálé trìle dhi kàdré be dhi, má adré triá Krísto kandrá àmi ki tà sè, ¹¹ Sàtánà kòkisúró látì áma ki litízó dhi ko dhi bvó. Tàko ko, mà ni tà akódhi nda dré adrélé 'òle áma ki tabhìzo litílé dhi i be.

Pólò ni togó lanzi Trówà na

¹² Má dré tá lìzo Krísto ni Rúbí Tani longó Trówà na dhi, Mírì nzi tá látì dra má dré àzì nda ni 'òzo. ¹³ Di, tágba kònìni dhi, áma togó lanzi

tá ina, má dré áma adrúpi Títò ni kisulé kònàle ko dhi sè. Ásà dhi, má dré lazizó mónnyá kònàle dhi i tí gò, lizo bvò Màkèdòníyà àdhya na.

Ama ngóro tàdzí dóro Krísto àdhya tíni

¹⁴ Di, mà kàdré àwoyà fe Giká dré! Tàko ko, akódhi adré ngbú adréle àma ki tidrì, ngóro móndí í dré 'òle lavulé Krísto na dhi i tíni. Ama sè dhi, adré kpà Krísto ni 'o móndí ì dré nìle àrà títi i 'ásè, ngóro tàdzí dóro adrélépi ngùle móndí i kòfalé dhi tíni. ¹⁵ Angyá ko, àma ngóro tàdzí dóro Krísto dré fèle Giká dré, adrélépi ngùle mónnyá adrébhá lile lídrì kisú dhi i kòfalé, tumání mónnyá adrébhá lile dràdrà kisú dhi íbe dhi tíni. ¹⁶ Ayi adrébhá lile dràdrà kisú nda i dré dhi, àma tàdzí dràdrà àdhya tíni. Di, àyi adrébhá lile lídrì kisú nda i dré dhi, àma àmakya tàdzí lídrì àdhya tíni. Di àdhi ni kitswá tà nda sè nì? ¹⁷ Ama ró dhi, mà adré Giká ni kúlí lagí làfa sè ngóro móndí àruka bǐ dhi kya tíni ko. Be ró dhi, Krísto na dhi, mà adré àmakya kúlí nda ni longó togó wáyì sè Giká kandrà, Giká dré àma ki mùle tà nda ni 'o nì dhi sè.

3

Ama ngóro wáràgà Krísto dré tisìle móndí ki togó na dhi tíni

¹ Mà adré gòle véle àma ki tàndi ki tà dóro ta kòdhyà? Adré tsì leá dhi, mà kàdré àma ki tà dóro ki tisì wáràgà na fèle àmi dré yà, kó ngalè mà kàdré àmi ki lizí àma ki tà dóro ki tisì wáràgà na yà dhi, ngóro móndí àruka ì dré adréle 'òle

dhi tíni? ² Ami ki tàndi i wárágà àmakya tisìle àma ki togó na, mónnyá títi dhi i dré adréle nàle ìndi nìle dhi 'i. ³ Bàti, mì adré tadhá ngádra 'á dhi, àmi wárágà Krísto dré tisìle àma ki àzì sè dhi 'i. Akódhi tisì wárágà nda wárágà sù sè ko. Be ró dhi, tisì Tírí Gìkà lídrì ro dhi àdhya sè. Tisì kpà wárágà nda kírà dri ko. Be ró dhi, tisì móndí kì togó na.

Ama Gìkà ni àzì 'obhá tà tídhí dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i

⁴ Mà adré tà nda kòdhi kì ka'ì bàti Krísto sè Gìkà kandrá. ⁵ Dì, mà adré àma kì no ngóro móndí kitswábhá tà 'o àyi kì tàndi kì rìnyí sè bwà dhi i ró ko. Be ró dhi, Gìkà adré ína àma kì 'o kitswálé títi dhi nì. ⁶ Akódhi 'o àma kitswálé títi, adréle áyi àzì 'obhá tà tídhí í dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi i ró. Tà tídhí dré bhàle nda angá tátírítrí kúlí tisìle dhi lésè ko. Be ró dhi, angá ína Tírí Lólo vélésè. Tàko ko, tátírítrí kúlí tisìle nda adré móndí kì 'o todràle. Dì, Tírí nda adré ína móndí kì 'o adrìlé.

⁷ Tágba tátírítrí kúlí tisìle wárágà pá sè kírà i dri dhi dré tá adrézó dràdrà fe dhi, Gìkà 'o tá tátírítrí kúlí nda adréle m̀lanzìlanzì ro, Ìsèrelè ànzi i kòkitswáro Mósè ni m̀bhalé no bwà ko lagulagu ni ni tà sè, tágba lagulagu nda dré tá adrézó akílé akíakí dhi. ⁸ Kàdré kònini dhi, tà tídhí angálépi Tírí Lólo vélésè nda ni adré dì vélé m̀lanzìlanzì ro lavúlé! ⁹ Tà àku adrélépi tá tà bha móndí i dri nda kàdré tá m̀lanzìlanzì ro dhi, tà tídhí adrélépi móndí kì bha gyàgya Gìkà kandrá nda vélé m̀lanzìlanzì ro lavúlé! ¹⁰ Tàko ko, tà àku adrélépi tá m̀lanzìlanzì ro nda gò vélé adréle

m̃lanz̃lanz̃i ro ko, tà tídhí nda ni m̃lanz̃lanz̃i dré àku ni ni lavúlé dhi sè. ¹¹ Tà àku adrélépi tá akílé nda kàdré tá m̃lanz̃lanz̃i ro dhi, tà tídhí adrélépi kóná vèsè kólyá nda véle m̃lanz̃lanz̃i ro lavúlé!

¹² Dì mà dré adrélé m̃i bha tà nda kòdhi dri dhi sè dhi, mà adré tà títi dhi k̃i 'o tawà sè. ¹³ Ama ngóro Mósè adrélépi tá áyi m̃ibhalé zu kítá sè, Ìsèrèlè ànzi ì kònòro lagulagu ni adrélépi tá akílé dhi ko dhi tíni ko. ¹⁴ Dì, Ìsèrèlè ànzi nda k̃i tà kisùkisù tá ìna tímíwá na. Tàko ko, atsálé ándrò kònìdhi dhi, ì dré adrèrà'a tà àku Gíká dré tá bhàle ru yìzo móndí ìbe dhi ni kúlí na dhi 'á dhi, kítá àlo nda adré rè dhu àyi k̃i tà kisùkisù zu. A k̃itswá ngbà 'í kítá nda ni t̃ingá Krísto ni ka'ima sè. ¹⁵ Bàti, atsálé ándrò kònìdhi dhi, ì kàdré Mósè ni tát̃rít̃rì kúlí na dhi, kítá nda adré rè dhu àyi k̃i tà kisùkisù zu. ¹⁶ Dì, dhya àlo kàdré áyi togó adzá Mírì véle dhi, à adré kítá nda ni t̃ingá. ¹⁷ Mírì nda Tírì 'i. Àrà Mírì ni Tírì dré adrèzó dhi 'á dhi, tà adrèzó móndí k̃i tr̃i dhi be. ¹⁸ Ama títi kítá nda ni t̃ingázó àma k̃i m̃ibhalé 'àsè dhi ì, mà adré Mírì ni m̃lanz̃lanz̃i tadhá, ngóro tàlàtálà dré adrélé ngá líndrì tadhá dhi tíni. Dì Mírì adré àma k̃i ladzá atsálé áyi t̃àndi tíni gò, mà dré adrèzó akódhi ni m̃lanz̃lanz̃i tadhá adrèzó ìle ába drìdrì. Kòdhi tà Mírì adrélépi Tírì 'i nda dré adrélé 'òle ni dhi 'i.

4

Ngá làgí kyàkyà ìdrì rùle k̃inì sè dhi ì léna dhi

¹ Dì àsà dhi, Gíká dré àzì nda ni bhàle àma drígá áyi togó dóro sè dhi sè dhi, mà adré àma

ki togó tayí adrélé lanzile ko. ² Be ró dhi, mà gà àmakya tà lùzu ró ìndì kanyò ro dhi ki 'òma rè. Mà adré tà 'o túrúpfú sè ko, adrézó kpà Gìkà nì kúlí ladzá atsálé kinzò ro ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tà bàti tadhá ngádra 'á, adrézó àma ki tàndì ki tà tadhá mónnyá títi dhi ì dré kitswálé tabhìle àyi ki togó na Gìkà kandrá. ³ Dì, Rúbí Tani mà dré adrélé longólé dhi kàdré ína lùzu ró dhi, adré ngbà 'í lùzu ró mónnyá adrébhá lile dràdrà kisú dhi ì dré. ⁴ Angyá ko, gìkà bvò kòndi àdhya 'o mónnyá ka'ìbhá ko dhi ki tà kisùkisù atsálé tìnímvá ro, ì kòkitswáró ngádra Rúbí Tani àdhya nì no bwà ko.* Rúbí Tani nda adré Krísto, adrélépi Gìkà nì líndrí 'i dhi nì m̀lanzìlanzì tadhá kòdhya. ⁵ Tàko ko, mà adré àma ki tàndì ki tà longó kòdhya ko. Be ró dhi, mà adré Yésu Krísto nì tà longó kòdhya, adrézó tadhá dhi, akódhi Mírì 'i, ìndì àma, àmi ki màràbà Yésu nì tà sè dhi 'i. ⁶ Tàko ko, Gìkà tà tá dhi: «Ngádra kàdré kòle tìnímvá na!»† Dì Gìkà nda 'o àyi ngádra kòle ngá kazá àma ki togó na dhi nì, mà kònìró àyi m̀lanzìlanzì adrélépi lagulé Krísto nì m̀bhalé 'á dhi be dhi bvò.

⁷ Dì, àma àmakya ngá làgí kyàkyà nda íbe àma léna, tágba mà kàdré ngóro lídrí rùle kìnì sè dhi ì tìni yà dhi, tadházóá dhi, rìnyí kàdrì lavulé nda angá ína Gìkà vélésè, àma vélésè ko. ⁸ Mà adré kizà nya látì títi ì sè, dì, kizà nda lavú ína àma ko. Ama ki drì adré abílé, dì, tà nda kizá ína àma ki tà ka'ìka'ì ko. ⁹ A adré àma ki m̀ pfo, dì, Gìkà

* **4:4** 4:4 «Gìkà bvò kòndi àdhya» kònìdhi Sàtánà 'i. † **4:6** 4:6 A kònò Kidhoma 1:3.

tayí ina àma ko. A adré àma ki abhé kìní mi, di, mà drà àmakya ko. ¹⁰ Mà adré ngbú adrélé Yésu ni dràdrà todó àma rú, à kàdréro kókpà Yésu ni lídrì no àma rú be dhi bvó. ¹¹ Tàko ko, à adré ngbú àma adrèbhá lídrì ro dhi ki lefè adrélé dràdrà mìle Yésu ni tà sè, à kàdréro kókpà Yésu ni lídrì no àma ki rúbhá adrélépi dràle dràdrà dhi rú. ¹² Di àsà dhi, àma ngbú ànyi dràdrà mìle, mà kàdréro lídrì íbe be dhi bvó.

¹³ Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Má ka'ì dre. Àsà dhi, má dré tà tàzo.»‡ Tà ka'ika'ì làsú be kòninì nda sè dhi, mà adré kpà Gìká ni ka'ì gò, adréro tà ta. ¹⁴ Tàko ko, mà nì tàle dhi, Gìká Mírì Yésu ni tingálépi dràdrà lésè dhi ni kókpà àma ki tingá dràdrà lésè tùmání Yésu be gò, àma ki 'òzo pfole àmi íbe í kandrà dhi be. ¹⁵ Tà títi mà dré adrélé mvòle dhi í, mà adré mvòá àmi ki tà sè, Gìká ni togó tani kòtsaró móndí zyandre lavulé dhi í véna gò, àyi ki 'o adrélé àwoyà ta akódhi dré, adréro akódhi ni rú bha kùle.

¹⁶ Àsà dhi, mà adré àma ki togó tayí adrélé lanzile ko. Tágba àma ki rúbhá dré adréro ñwàle ñwanwà dhi, Gìká adré àma ki togó 'o atsálé tídhí ro kítú àlo àlo títi í sè. ¹⁷ Tàko ko, kizà tsàtsà mà dré adrélé nyàle lókyá tsà sè kòdhi í adré àma ki 'o kitswálé mìlanzilanzì kàdrì kizà nda ki lavulépi indì adrélépi kóná vèsè kólyá dhi ni kisú. ¹⁸ Di mà adré mǐ bha ngá kitswálé nòle mǐ sè dhi í dri ko. Be ró dhi, mà adré àmakya mǐ bha tà kitswálé nòle mǐ sè bwà ko dhi í dri. Angyá ko, ngá kitswálé nòle mǐ sè dhi í adré ngbà

---

‡ 4:13 4:13 A kònò Longó ĩ 116:10.

‘í gĩle lókyá tsà sè. Dì, tà kitswálé nòle mĩ sè bwà ko dhi ì adré àyikya gĩle kóná vèsè kólyá.

5

Ama ki rúbhá bhù àdhya ni asoma

¹ Mà nĩ tàle dhi, àma ki rúbhá bvò àdhya adrélépi ngóro wémà tíni kònìdhi kòdrà dhi, mà nĩ dzó àzya dra adrélépi kóná vèsè kólyá dhi nĩ kisú Giká véna bhù na dhi be. Dzó nda dzó mǒndí ì dré síle nì dhi 'i ko. Be ró dhi, dzó nda dzó Giká dré síle nì dhi 'i. ² Nyànomvá dhi, mà adré tongólé lovó sè, adrézó àma ki rúbhá bhù àdhya nda nĩ le asolé àma rú. ³ Angyá ko, mà kònì dra rúbhá nda nĩ asó dhi, mà kitswá adrélé bvólíí ro ko. ⁴ Bati, mà dré adrérà'a rúbhá bvò àdhya kònìdhi na dhi, mà adré tongólé, adrézó ngá lanzĩ todó. Kòdhi adré leá ko tàle dhi, mà adré rúbhá bvò àdhya kònìdhi nĩ le tayíle dhi. Dì, mà adré àmakya rúbhá bhù àdhya nda nĩ le asolé kòdhya, kitswálé rúbhá dràdrà àdhya kònìdhi kòladzáró ru atsálé rúbhá lídrì àdhya ró be dhi bvó. ⁵ Giká zì àma tà nda kòdhi nĩ kisú dhi nĩ gò, dré Tírí Lólo afèzo àma dré, ngóro ngádrì adrélépi tadhá dhi, í nĩ tà títi í dré lazíle dhi ki afè àma dré dhi tíni.

⁶ Dì ásà dhi, àma ki togó adré ngbú gàle àma ki tà ka'ile dhi sè bĩ. Mà nĩ kpà tàle dhi, mà dré adrérà'a rúbhá kònìdhi na dhi 'á dhi, àma vwàvwà ro Mírì nĩ bhà rúsè dhi be. ⁷ Tàko ko, mà adré atsíle àma ki tà ka'ika'í sè. Mà adré atsíle ngá mà dré kitswálé nòle mĩ sè dhi ì sè ko. ⁸ Bati, mà adré gàle àma ki tà ka'ile dhi sè bĩ. Dì àma mĩlésè dhi, dóro nĩ tá mà dré rúbhá kònìdhi nĩ

tayílé gò, lizo adrélé Mírì bhàna dhi. ⁹ Di, mà adré tà títi dhi ki 'o adrézó Gìká ni togó 'o kinílé, gba mà kàdré rúbhá kònìdhi na yà, kó ngalè mà kòtayí rúbhá nda yà dhi. ¹⁰ Tàko ko, adré lèá dhi, àma títi mà kòpfò Krísto kandrá, kòtáro àma ki tàbvó, mà kòkisúró tà kitswálépi tà mà dré 'òle rúbhá na dhi i sè dhi, gba tà nda i kàdré tà dóro 'i yà, kó ngalè tà kònzi 'i yà dhi.

Gìká amú àma tódhyá í be Krísto sè

¹¹ Di mà dré Mírì ni ròma nìle be dhi sè dhi, mà adré móndí ki togó asé akódhi ni ka'í. Gìká nì ína àma ki tà dóro. Má adré kisùá dhi, m̀ nì kókpa àma ki tà dóro. ¹² Mà lè gòle àma ki tàndi ki tà dóro ta àmi dré ko. Be ró dhi, mà adré àmakya láti fe àmi dré adrézó drì bha kuru àma ki tà sè, m̀ kòkitswáró kúlí logó móndyá adrèbhá drì bha kuru ngá adrélé nòle m̀ sè dhi ki tà sè dhi i tí. Bàti, àyi nda i adré drì bha kuru tà móndí ki togó na dhi ki tà sè ko. ¹³ Mà kàdré tà 'o ngóro móndí azaaza kya tíni dhi, mà adré 'òá Gìká dré. Mà kàdré kó tà 'o tà kisùkisù be dóro dhi, mà adré 'òá àmi dré. ¹⁴ Tàko ko, Krísto ni lèle adré àma ki fe adrélé tà 'o dhi nì. Angyá ko, mà dré ka'ile Krísto drà móndyá títi dhi ki tà sè dre dhi sè dhi, mà ka'í kókpa tàle dhi, móndyá títi dhi i todrà túmání akódhi be dre. ¹⁵ Di akódhi drà móndyá títi dhi ki tà sè, kitswálé móndyá adrèbhá lídrì ro dhi i kògòró adrélé tà 'o àyi ki tàndi i dré ko, be ró dhi, i kàdréro tà 'o akódhi dràlepi gò ngàle dràdrà 'àsè àyi dré nda dré.

¹⁶ Di kidhólé nyànómvá dhi, mà adré dhya àlo no, ngóro mónnyá bvò àdhya ì dré adrélé nòle dhi tíni ko. Tágba atú dhi, mà dré tá Krísto ni nòzo kònìni dhi, mà adré gòle véle akódhi ni no kònìni ko. ¹⁷ Di dhya àlo kàdré Krísto na dhi, akódhi nda móndí Gìká dré bhàle tódhyá adrélé móndí tídhí ro dhi 'i. Tà àku ì akí dre. Mì nò rè ká! Tà títi dhi ì atsa tá tídhí ro dre! ¹⁸ Tà títi nda kòdhi ì angá Gìká vélesè. Akódhi nda amú àma tódhyá í be Krísto sè gò, àzì adrézó móndí ki adri ru amú tódhyá í be dhi ni bhàzo àma drígá. ¹⁹ Tàko ko, Gìká adré mónnyá títi bvò àdhya ki amú tódhyá í be Krísto na gò, adrézó véle àyi ki tàkonzì ki tà bha àyi dri ko. Di fè rúbí ru amuma tódhyá nda àdhya àma dré, mà kàdréro longóá móndí ì dré be dhi bvó.

²⁰ Di ásà dhi, àma dhya adrébhá Krísto ni tà longó akódhi ni rú sè dhi 'i. Gìká ni tàndi adré móndí ki azì àma tí dhi nì. Mà adré di àmi ki ti lizí Krísto ni rú sè: Mì kòtayí àmi Gìká dré amulé tódhyá í be dhi wà! ²¹ Tàko ko, Gìká bhà Krísto adrélépi tá tàkonzì àko nda atsálé tàkonzì ro àma ki tà sè, mà kàtsáro mónnyá í dré bhàle gyàgya Krísto na dhi ì ró be dhi bvó.

6

¹ Ama Gìká ni àziàmu ró dhi ì, mà adré àmi ki kodzó, mì kònòró Gìká ni togó tani mì dré kisulé dhi tà tàko ró ko. ² Tàko ko, Gìká adré tàá dhi: «Lókyá áma togó tani tadházó dhi sè dhi, má yi tá mì.

Kítú mómndí ki tidrízó dhi sè dhi, má ledé tá mi.»*
 Di mà yi rè ká! Nyànomvá kònìdhi, lókyá Gìká
 dré adrézó áyi togó tani tadhá dhi 'i. Àndrò
 kònìdhi, kítú Gìká dré adrézó mómndí ki tidrí dhi
 'i.

*Kizà Pólò dré nyàle, ìndì tà dré 'òle Gìká ni àzì
 sè dhi i*

³ Mà adré tà kitswábhá mómndí ki 'o ledhélé
 tàkonzì na dhi ki 'o ko, à kòkitswáró tà ta kònzi
 àzì Gìká dré bhàle àma drígá dhi rú ko. ⁴ Be
 ró dhi, mà adré àma ki tadhá Gìká ni màràbà
 i ró tà títi i sè: Mà adré àma ki togó tsi kizà títi
 mà dré adréle nyàle dhi i na, ìndì tà kòkóròko
 adrébhá atsálé àma rú dhi i na. ⁵ Lókyá àruka i
 sè dhi, à tswà àma, àma ki lebhézó bádzó na. A
 kodzó mómndí i ligilé àma rú. Mà 'o àzì kòkóròko
 landèzo. Mà ko ayí ko, kó ngalè mà ayí tàbirí sè.
⁶ Mà adré àmakya tà 'o togó lólo sè, tà nìni sè,
 togó vwàvwà sè, togó dóro sè, Tirí Lólo ni rinyí
 sè, ìndì lèle túrúpfú àko dhi sè. ⁷ Mà adré tà bàti
 ta, adrézó tà 'o Gìká ni rinyí sè. Mà adré àdzú
 ngá ki ru àma ki dríágó lésè ìndì àma ki lidzi
 lésè, adrézó tà gyàgya 'o ásà.† ⁸ Mà adré Gìká ni
 tà 'o, gba à kàdré àma ki lindrì bha yà, kó ngalè à
 kàdré kanyò fe àma dré yà dhi, gba à kàdré àma
 ki rú ta dóro yà, kó ngalè à kàdré àma ki rú ta
 kònzi yà dhi. A adré àma ki zi mómndí ki litíbhá i
 ró, tákò mà adré àmakya tà bàti ta. ⁹ A adré àma
 ki no ngóro mómndí nìle ko dhi i ró, tákò mómndí bí

* **6:2** 6:2 A kònò Esáyà 49:8. † **6:7** 6:7 «Àdzú ngá rùle dríágó
 lésè» kòni i, àdzú ngá adrézó kàribhá ki lavú ásà dhi 'i. «Àdzú
 ngá rùle lidzi lésè» kòni i, àdzú ngá adrézó sùle dhyá rú dhi 'i.

dhi ì nǐ àma be. A adré àma kǐ no ngóró mǒndí dràdrà mìle dhi ì ró, tákò àma rè dhu lídrì íbe. A adré tà ɲo àma dri, di, à pfu ína àma dràle ko. ¹⁰ A adré kizà fe àma dré, di, mà adré àmakya lenzélé. A adré àma kǐ no lemerèbhá ro, di, mà adré àmakya mǒndí bí dhi kǐ 'o atsálé ngábhá ro. A adré àma kǐ no ngá àko na tǐni, di, àma àmakya ngá títí dhi íbe.

¹¹ Ami Kòrítòbhá ni i, mà tà tà àmi dré ngádra 'á. Mà tadhá àma kǐ togó dóro àmi dré dre. ¹² Mà gà àma kǐ lèle tadhama àmi dré ko. Di, mì gà àmikya àmi kǐ lèle tadhama àma dré dre. ¹³ Má adré tà kònìdhi ni ta àmi dré ngóró áma ànzi ì dré dhi tǐni: Mì kàdré àmi kǐ togó dóro tadhá àma dré wà, ngóró mà dré adrélé àmakya ni tadhá àmi dré dhi tǐni!

Ru amuma mǒndyá ka'ìbhá ko dhi íbe ko dhi

¹⁴ Lè mì kàdré ru amú mǒndyá ka'ìbhá ko dhi íbe ko. Tàko ko, tà gyǎgya ni kitswá tsǐ ru su tà kònzi be bwà? Ngádra ni kitswá tsǐ ru amú tǐnǐmvá be bwà? ¹⁵ Krísto ni kitswá tsǐ ru yi Dzáborò be bwà? Di mǒndí Yésu ni ka'ìlepi dhi ni kitswá ru su mǒndí ka'ìlepi ko dhi be ngíningíni ró? ¹⁶ Gǐká ni tépelò ni kitswá tsǐ ru yi gǐká tàko íbe bwà? Tàko ko, àma Gǐká lídrì ro dhi ni tépelò 'i. Ngóró Gǐká ni tàndi dré tàle dhi tǐni:

«Má ni adré àyi kòfalé,
adrélé atsílé túmǎní àyi íbe.

Má ni adré àyi kǐ Gǐká ro,
ì ni àyikya adré áma mǒndyá ì ró.‡

‡ 6:16 6:16 A kònò Lèvítikè 26:12; Yèrèmiyà 32:38; Ezèkyélé 37:27.

17 Dì Mírì adré tàá dhi:
 Mì kàpfò àyi kòfalésè,
 àmi kì bha adrélé twá àyi rúsè.
 Mì kòtabè ngá àlo ndĩ ró dhi ko gò,
 má kòka'iró àmi. §

18 Mírì rĩnyí líyí ro dhi adré tàá dhi:
 Má ni adré àmi kì Atá ro,
 mì ni àmìkya adré áma ànziàgo i ró, ìndì áma
 ànzitókó i ró.»*

7

1 Áma arúpi má dré lèlè tò ni i, mà dré adrélé tà
 Gìká dré lazílè nda íbe dhi sè dhi, lè mà kòtemvé
 àma tà tíí kítswábhá àma kì 'o atsálé ndĩ ró
 rúbhá na, ìndì togó na dhi i sè. Mà kàdré kpà
 àma kì fe adrélé lólo kítswálé tíí Gìká mìlèsè,
 akódhi ni ròma na.

Pólò ni arí Kòrítòbhá kì tà sè dhi

2 Mì kòka'ì àma dòle àmi kì togó na wà! Mà 'o
 àmakya dhya àlo kònzì ko. Mà kizá dhya àlo ni
 tà ka'ika'ì ko. Mà lití dhya àlo ngá kisúzó drígàsà
 dhi ko. ³ Má adré tà kòdhi kì ta kítswázó tà bha
 àmi dri ko. Tàko ko, ngóro má dré tàle àmi dré
 dre dhi tíni dhi, àmi kì tà àma kì togó na. Mà ka'ì
 kpà adrélé túmání àmi íbe, kàdré lídrì na yà, kó
 ngalè dràdrà na yà dhi. ⁴ Má adré àmi kì tà ka'ì
 tà bàti ró, adrézó drì bha kuru àmi kì tà sè. Dì
 áma togó andrì gò, má dré adrézó gàle arí sè bí,
 tágba mà dré adrézó kizà nya lavúlé dhi.

§ 6:17 6:17 A kònò Esáyà 52:11; Ezèkyèlè 20:34, 41. * 6:18
 6:18 A kònò 2 Sàmùwélè 7:14; Esáyà 43:6.

⁵ Tàko ko, mà dré tá atsázó Màkèdòníyà 'a dhi, mà kisú tá lókyá lovózó dhi àlomvá ko. A fè tá kizà àma dré láti tíí i sè. Ama tá lawà íbe àma rú, adrézó kpà tirì íbe àma léna. ⁶ Di, Giká adrélépi móndí kizà ro dhi ki togó tindrì dhi, tindrì ína àma ki togó Títò ni atsama sè. ⁷ Di, ngbà 'í akódhi ni atsama sè ko, tindrì kpà àma ki togó, àmi ki tàndi mì dré tá kpà akódhi ni togó tindrìle dhi sè. Tàko ko, akódhi tití tá àma dré, àmi ki lovó áma nòzo dhi ni tà, àmi ki kizà tà ru 'òlepi dhi sè dhi ni tà, ìndì àmi ki togó àtsi ró áma tà sè dhi ni tà. Di áma togó dré gòzo vélé gàle arí sè wáláká ni ni lavú.

⁸ Tágba má dré tá kizà fèzo àmi dré áma wárágà sè dhi, áma togó ína kizà ro tà nda sè ko. Tà bàti ró dhi, áma togó tá kizà ro, lókyá má dré yìzoá tàle dhi, wárágà nda fè tá kizà àmi dré, tágba dré tá adrézó ngbà 'í lókyá tsà sè dhi. ⁹ Di, nyànomvá dhi, má adré mána lenzélé. Má adré lenzélé àmi ki kizà nda sè ko, be ró dhi, àmi ki kizà nda dré àmi ki 'òle togó ladzá dhi sè. Tàko ko, mì atsa tá àmikya kizà ro ngóro Giká dré tá lèle dhi tíni. Ásà dhi, mà 'o àmi kònzì àlomvá ko. ¹⁰ Angyá ko, à kàdré kizà ro ngóro Giká dré adrélé lèle dhi tíni dhi, kizà nda adré dhyá ki 'o togó ladzá, à kàdríró be dhi bvó. Di kizà àsú be kònìni nda kitswá gùle dhyá léna bwà ko. Di, kizà bvò kòndi àdhyà adré ína dhyá ki dri lèle dràdrà na. ¹¹ Mì nò rè ngalè kizà mì dré nyàle ngóro Giká dré tá lèle dhi tíni nda 'o tà dóro àmi léna ngíni ya dhi ká! Kizà nda 'o àmi ki togó atsálé àtsi ró adrélé tà 'o lovó sè, adrélé àmi ki tàrá ga,

adrélé tàkonzì ga, adrélé ngá ro, adrélé lovó íbe áma nòzo, ìndì adrélé gànzi ró tà ño gyăgya dhya tàkonzì 'òlepi dhi dri. Di láti títi nda i sè dhi, mì tadhá ngádra 'á dhi, àmi tà àko àmi rú tà nda sè dhi dre. ¹² Má tisì tá wárágà nda àmi dré, dhya tà kònzì 'òlepi nda ñi tà sè ko, ìndì dhya tà kònzì nda ñi 'òzo rúá dhi ñi tà sè ko. Be ró dhi, má tisì mána wárágà nda, mì kònòró ngádra 'á Gìká kandrà dhi, àmi àtsi ró àma ki tà sè ngíni ya dhi. ¹³ Tà nda kòdhi i sè dhi, Gìká tindrì àma ki togó dre.

Túmání àma ki togó tindrìma nda be dhi, mà lenzé tá lavúlé, mà dré nòle ngalè mì fè tá arí Títò dré ngíni ya dhi sè. Tàko ko, mì 'o akódhi ñi togó atsálé kìdrìkìdrì dre. ¹⁴ Atú dhi, má tà tá akódhi dré àmi ki tà, áma drì bhàzo kuru ásà gò, mì dré kanyò fèzo má dré ko. Ngóro tà títi má dré tàle àmi dré dhi ì dré adrélé tà bàti 'i dhi tìni dhi, àmi ki tà títi má dré tàle drì be kuru Títò kandrà dhi i tá kókpà tà bàti 'i. ¹⁵ Nyànomvá dhi, akódhi ñi lèle àmi véna dhi atsá véle kàdrì wáláká ñi ñi lavú, dré adrérà'a kisùá dhi, mì ka'ì tá àma ki kúlí 'òle, ìndì mì ka'ì tá i dòle àmi véna ngá ròma sè ìndì togó yàyà sè ngíni ya dhi 'á. ¹⁶ Má adrè di lenzélé, má dré kitswálé àmi ki ka'ì tà títi i sè dhi sè.

8

Pólò kodzó Kòrìtòbhá i ngá lokó fèle móndí ka'ìbhá àruka i dré

¹ Áma adrúpi i, má adrè leá dhi, mì kònì tà Gìká dré 'òle áyi togó tani sè Èkèlézyà Màkèdòníyà le dhi i 'ásè dhi be. ² Tágba kizà kàdrì dré tá adrézó

móndyá ka'ibhá nda ki tabhĩ lavulé dhi, àyi ki arí kàdrì tùmǎní àyi ki lemerè be dhi ì 'o tá àyi ki togó atsálé àtsi ró ngá fe móndí àruka i dré. ³ Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì fè ngá ì dré kitswálé fèle bwà dhi i títi. Bàti, ì fè ngá nda i àyi ki rĩnyí lavú byá. Ayi ki tãndi ì kisù tá tà nda 'òle drĩdrĩ gò, ⁴ ì dré àma ki ti lizizó tà tãndi ró, mà kòfèró láti àyi dré drígá bhàzo tùmǎní móndí àruka ìbe, ngá fe móndyá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi i dré.*
⁵ Dì tà ì dré 'òle nda lavú tà mà dré tá kisùle dhi byá. Tàko ko, ì fè tá rè zyà àyi ki tãndi i Mírì dré 'íká gò, ì dré àyi ki fèzo àma dré ndò, ngóró Gĩká dré tá lèle dhi tíni.

⁶ Dì ásà dhi, mà lizí Títò ni ti, kògòró àmi véna àmi ki kodzó tà dóro mì dré tá kidhólé 'òle dhi ni 'o kitswálé títi be dhi bvó. Tàko ko, akódhi nda kidhó tá àmi ki kodzolé drĩdrĩ, mì kòlokóró ngá fèle móndí àruka i dré dhi nì. ⁷ Ngóró mì dré adrélé tà dóro 'o lavulé àmi ki tà ka'íka'ĩ sè, àmi ki kúlí i sè, àmi ki tà nĩnì sè, àmi ki togó àtsi ró dhi sè, ìndì àmi ki lèle àma véle dhi sè dhi tíni dhi, mì kò'o kókpa tà dóro nda kòdhi, ngá fèzo móndí àruka i dré àmi ki togó wáyi sè.

⁸ Kòdhi má adré tòlí bha àmi dri ko. Be ró dhi, má adré mána àmi ki lèle tabhĩ móndí àruka togó ìbe àtsi ró dhi kya rú, nìzoá ngalè àmi ki lèle nda lèle bàti 'i ya dhi. ⁹ Tàko ko, mì nĩ tà àma ki Mírì Yésu Krísto dré 'òle áyi togó tani sè dhi be. Tágba dré tá adrézó ngá líyí ro dhi, 'o i atsálé lemerè ro àmi ki tà sè, mì kàtsáró ngábhá i ró akódhi ni lemerè sè.

* 8:4 8:4 A kònò Rómà 15:26.

10 Dì má adré àmi ki drĩ ta àmi ki ledézó kònìni: Kóná lavulépi dhi sè dhi, àmi tá mónnyá tà nda ni lebhá 'òle drĩdrĩ dhi 'i. Àmi tá kókpa mónnyá kidhóbhá ngá lokó kitswálé fèle mónní àruka i dré drĩdrĩ dhi 'i. 11 Dì nyànomvá dhi, mì kò'o tà nda kitswálé títi, ngóro mì dré tá tà nda ni lèlè 'òle togó wáyì sè dhi tíni. Mì kòfè ngá nda i ngóro mì dré kitswálé fèle bwà dhi tíni. 12 Tàko ko, dhya àlo kàdré ngá le fèle togó wáyì sè gò, dré adrézó fèà ngóro dré kitswálé fèle bwà dhi tíni dhi, Gìká adré ngá nda ni ka'ĩ. Angyá ko, Gìká adré ngá dhya nda dré adrézó ába dhi ni no kòdhya. Adré ngá akódhi dré adrézó ába ko dhi ni no kòdhya ko.

13 Má adré leá ko, mì kàdré ngá fe mónní àruka i dré atsázó ngábhá ro gò, mì dré àmikya atsázó lemerèbhá ro dhi. Be ró dhi, má adré leá dhi, àmi títi mì kàdré tà 'o àmi kòfalésè adrézó díri. 14 Dì àmi adrébhá ngá íbe bí nyànomvá dhi i, mì ni kitswá mónnyá adrébhá lemerè ro dhi ki ledé. Dì lókyá mì dré dra adrézó lemerè ro gò ì dré adrézó ngá íbe bí dhi sè dhi, ì ni kitswá àyikya àmi ki ledé. Kònìni dhi, mì ni adré díri. 15 Ngóro tisìle Gìká ni Kúlí na dhi tíni: «Dhya ngá lokólépi bí dhi tá ngá íbe bí lavulé ko, ìndì dhya ngá lokólépi tsà dhi, ngá pí akódhi ko na.»†

Pólò mù Títò i àziàmu ni íbe Kòritò na

16 Mà adré àwoyà fe Gìká dré, dré Títò ni togó 'òle atsálé àtsi ró àmi ki tà sè àmakya tíni dhi sè. 17 Angyá ko, Títò ka'ĩ tà mà dré zìlè í tí nda 'òle gò, adrézó lèlè àmi véna lovó sè, ngóro dré lèlè

† 8:15 8:15 A kònò Pfòma 16:18.

'òle nì dhi t́ni. ¹⁸ Mà adré kpà àma ki adrúpi àlo dhi nì mu l̀le t́mǎní Títò be. A adré akódhi nda nì tà bha kuru Èkèlézyà t́tí i 'àsè, àzì dré adrélé 'òle Rúbì Tani nì tà sè dhi sè. ¹⁹ Ngbà 'í kòdhi ko, Èkèlézyà ì kipè tá akódhi l̀le t́mǎní àma íbe, mà kàdzíró ngá fèle nda i ḿondyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi i dré, kitswázó Mírì nì tàndì nì lindrì bha, ìndì àma ki togó àtsi ró ḿondí ki ledézó dhi nì tadhá. ²⁰ Mà adré làá dhi, tà kitswázó àma ki asíkì ngá b́ bhàle àma drígá nda ki tà sè dhi kàdré yókódhó. ²¹ Tàko ko, mà adré tà t́tí dhi ki nda 'òle dóro Mírì m̀lèsè, ìndì ḿondí i m̀lèsè.

²² Kòdhi íbe dhi, mà adré kpà àma ki adrúpi àzya mu l̀le àyi nda íbe àmi véna. Mà tabh́ì akódhi nda vése be b́ ìndì láti twátwa i sè b́ gò, dré àyi togó tadházó àtsi ró. Nyànomvá dhi, akódhi nì togó vélé àtsi ró lavúlé, dré àmi ki tà ka'ìle bàti dhi sè. ²³ Kàdré Títò nì tà sè dhi, akódhi àma arúpi 'i, ìndì àma àziàmu àmi kòfalé dhi 'i. Kàdré àma ki adrúpi àruka nda ki tà sè dhi, àyi dhya Èkèlézyà ì dré mùle kitswálé lindrì fe Krísto dré dhi 'i. ²⁴ Dì ásà dhi, mì kòtadhá àyi dré àmi ki l̀le bàti, Èkèlézyà t́tí dhi ì kònìró tà mà dré adrézó dri bha kuru àmi ki tà sè dhi be dhi bvó.

9

Ngá lokólé ḿondyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi i dré dhi ḱi tà

¹ Kàdré dì ngá mì dré adrélé lokólé fèle ḿondyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi i dré nda ki tà sè dhi, lè tá má kòtisì tà tà nda dri àmi dré

ko. ² Tàko ko, má nǐ tàle dhi, àmi ki togó àtsi ró àyi nda ki ledézó dhi be. Má adré drǐ bha kuru tà nda sè, adrézó tàá mónnyá Makedóniyà le dhi i dré dhi, kidhólé kóná lavúlépi dhi sè dhi, àmi adrébhá Akáyà na dhi i gànzi ró adréle ngá fe. Di àmi ki togó àtsi ró nda 'o móndí bǐ àyi kòfalé dhi ki togó atsálé kókpà àtsi ró ngá fe dhi nǐ. ³ Di, tágba kònìni dhi, má adré àma ki adrúpi kòdhi ki mu lile àmi véna, kitswálé àmi ki tà mà dré adrézó drǐ bha kuru ásà nda kàtsá ró tà tàko ró ko. Be ró dhi, má adré leá dhi, mì kàdré àmikya gànzi ró ngá fe, ngóro má dré tàle àmi ki tà sè dhi tǐni. ⁴ Tàko ko, mà kòtsa tá àmi véna túmání móndí àruka Makedóniyà lésè dhi íbe gò, mà dré àmi ki kisúzó gànzi ró ko dhi, kònò mà nǐ tá adré kanyò ro túmání àmi íbe, mà dré tá àmi ki tà ka'ile tò dhi sè. ⁵ Di ásà dhi, má nò tá dóro nǐ, má dré adrúpi nda ki mùle lile drǐdrǐ má kandrána, àmi ki kodzó ngá mì dré lazilé togó dóro sè nda ki lokó adréle gànzi ró dhi. Mì kò'o kònìni dhi, mì nǐ kitswá ngá nda ki fe togó dóro sè. Mì kitswá fèá ngóro à ru tá àmi rǐnyí sè fèá na tǐni ko.

⁶ Ngóro mì dré nǐle be dhi tǐni dhi, dhya ángùdhi adrélépi kórì ri tsà dhi, adré kókpà ngá akónà tsà. Di, dhya ángùdhi adrélépi kórì ri bǐ dhi, adré kókpà ngá akónà bǐ. ⁷ Lè àmi àlo àlo títí dhi i mì kàdré ngá fe ngóro mì dré kisùle drǐdrǐ àmi léna dhi tǐni. Di, mì kàdré àmikya ngá fe togó kizà ro dhi sè ko, ìndì ngóro tólí bhàle àmi dri dhi tǐni ko. Tàko ko, Gíká adré dhya adrélépi ngá fe arí sè dhi nǐ ka'í kòdhya. ⁸ Di Gíká rǐnyí íbe kitswázó ngá fe gàle àmi drígá bǐ áyi togó tani sè,

kitswálé tà tíí i sè dhi, mì kàdréro ngbú adrélé ngá tíí mì dré adrézó lovó ni ìbe dhi ìbe, adrézó kpà tà dóro tíí mì dré adrélé lèlè 'òle dhi ki 'o be dhi bvó. ⁹ Ngóro tìsìlè Gìká ni Kúlí na dhi tìni: «Akódhi lanzí áyi ngá i lemerèbhá i dré.

Akódhi ni tà gyăgya ni adré kóná vèsè kólyá.»*

¹⁰ Di Gìká adrélépi kórì fe móndí i dré rìlè, ìndì adrélépi mápà fe àyi dré nyàlè dhi ni kórì tíí mì dré adrézó lovó ni ìbe dhi ki fe àmi dré, adrézó 'òá mbàlè, mì kòkitswáro tà dóro 'o togó dóro sè, adrézó lò'wa dóro 'a lavúlé. ¹¹ A ni ngá fe gálè àmi drígá bí látì tíí i sè, mì kòkitswáro ngbú adrélé ngá fe móndí i dré gò, i kàdréro àwoyà fe Gìká dré ngá mì dré adrélé fèlè àyi dré àma drígá dhi ki tà sè.

¹² Tàko ko, ngá mì dré adrélé fèlè kòdhi ki ngbà 'í móndyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi ki ledé kòdhya ko. Ngá nda ki kókpà móndí bí dhi ki 'o àwoyà fe Gìká dré. ¹³ Tà dóro mì dré adrélé 'òle, adrélépi àmi ki tà dóro tadhá nda sè dhi, móndí bí dhi ki Gìká ni rú bha kùlè, mì dré tà Krísto ni Rúbí Tani dré adrélé tàlè dhi ki ka'ìlè 'òle dhi sè, ìndì mì dré adrélé ngá fe àyi dré ìndì móndí àruka i dré togó dóro sè dhi sè. ¹⁴ I ni kpà tà zi Gìká tí àmi dré togó wăyi sè, dré áyi togó tani bhàlè àmi rú lavúlé dhi sè. ¹⁵ Mà kàdré àwoyà fe Gìká dré, tà tani dré afèlè, kitswázó àndu ni ni ngi bwà ko nda ni tà sè!

10

Pólò ga áyi tàrá àzì Gìká dré bhàlè í drígá dhi

* 9:9 9:9 A kònò Longó i 112:9.

ni tà sè

¹ Ma, Pólò, má adré àmi ki kodzó togó dóro ìndì yàyà angálépi Krísto vélésè dhi sè. Má nǐ dóro tàlè dhi, mǒndí àruka ì adré tàá dhi, má kàdré àmi kòfalé dhi, ma mǒndí yàyà 'i dhi. Di, áma wárágà ì 'ásè dhi, má adré mána tà ta rǐnyí sè. ² Di má adré àmi ki ti lizí, má kònì dra tsa àmi véna dhi, mì kò'oró ma àmi ki àruka ki lotó rǐnyí sè ko. Tàko ko, kòkitswá dhi, má ni tà ta rǐnyí sè mǒndí àruka adrèbhá kisúà dhi, mà adré tà 'o mǒndyá bvò àdhya kya tǐni dhi ì dré. ³ Angyá ko, tágba mà dré adrézó bvò kònìdhi lé dhi, mà adré àmakya àdzú bhu mǒndyá bvò àdhya kya tǐni ko. ⁴ Adzú ngá mà dré adrézó àdzú bhu ásà dhi ì, àdzú ngá bvò kòndì àdhya 'i ko. Be ró dhi, àyi àyikya àdzú ngá rǐnyí ró Gíká àdhya, mà dré adrézó àma ki kàribhá ki rǐnyí adrézó àdzú bhu 'ásà dhi nǐ pfu dhi 'i. Mà adré di tà kayikayi títi kinzò ro dhi ki pfu, ⁵ túmání tà títi drikàdrì ro adrèbhá ru pfu Gíká nǐ tà nǐnì rú dhi íbe. Mà adré kpà tà kisùlè títi dhi ki turú tobhàlè Krísto nǐ rǐnyí zàlè. ⁶ Di mì kòbhà àmi ki tàndì ì Krísto nǐ rǐnyí zàlè kitswálé títi dre dhi, mà nǐ adré gànzi ró tà ño mǒndyá àruka títi adrèbhá dhu rè ligílè dhi ì dri.

⁷ Mì adré àmikya ngbà 'í ngá no àyi ki làsú sè. Lè dhya ángùdhi adrélépi ka'íá dhi, ì mǒndí Krísto àdhya 'i dhi, kònì tàlè dhi, àma kókpa mǒndí Krísto àdhya 'i ì tǐni dhi. ⁸ Tágba má kàdré áma afà rǐnyí Mírì dré afèlè àma dré dhi nǐ tà sè lavúlè yà dhi, ma kanyò ro rǐnyí nda sè ko. Tàko ko, Mírì afè rǐnyí nda àma dré kitswázó àmi

ki tà ka'ika'i kizá ko, be ró dhi, kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'i na dhi bvó. ⁹ Di má lè m̀ kàdré kisùá ko tàle dhi, má adré àmi ki líndrí le tigalé áma wárágà i sè dhi. ¹⁰ Angyá ko, móndí àruka ì adré tàá dhi: «Akódhi ni wárágà i 'ásè dhi, adré tà ta kúlí lanzìlanzì i sè ìndì rinyí sè. Di, kàdré àma kòfalé dhi, akódhi ìna móndí yàyà 'i, ìndì akódhi ni kúlí i kúlí tàko 'i.» ¹¹ Lè móndyá adrébhá tà ta làsú be kònìni nda ì kònì dhi, mà ni tà 'o rinyí sè àmi kòfalé, ngóro mà dré adrélé tà ta rinyí sè àma ki wárágà i 'ásè dhi t́ni.

¹² Mà kitswá àma ki amú móndí àruka adrébhá àyi ki tàndi ki tà dóro tadhá dhi íbe bwà ko. Mà kitswá kpà àma ki tabhì àyi nda i rú ko. Ayi nda ì kàdré àyi ki tabhì àyi ki tàndi i kòfalésè, ìndì àyi ki tàndi i rú dhi, àyi tògyá àko. ¹³ Di, àma ró dhi, mà kitswá àmakya àma ki afà àma ki tàndi ki bvó lavú dhi ko. Be ró dhi, mà ni ngbà 'í àma ki afà tsàle byá àzì Gìká dré bhàle àma dríga dhi ni bvó na. Azí nda ni bvó tsa byá àmi véna. ¹⁴ Mà adré di àma ki afà lavúlé ko, ngóro mà tsa tá àmi véna ko na t́ni. Tàko ko, mà tsa byá àmi véna Krísto ni Rúbí Tani be dhi 'í. ¹⁵ Mà kitswá kpà àma ki afà àma ki bvó lavú, àzì móndí àruka ì dré 'òle dhi ki tà sè ko. Di, mà adré àmakya m̀ bha, m̀ kàdréro lile àmi ki tà ka'ika'i be drìdrì, àma ki àzì àmi kòfalé dhi kàdréro kpà lile drìdrì, ¹⁶ mà kòkitswáro lile Rúbí Tani longóbe bvò vwàvwà ro àmikya rúsè dhi i 'ásè. Tàko ko, mà lè àma ki afàle àzì móndí àruka ì dré 'òle àyi ki àrà i 'ásè dhi ki tà sè ko. ¹⁷ Di, ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi t́ni: «Lè dhya adrélépi àyi afà

dhi kàdré áyi afà tà Mírì dré 'òle dhi ki tà sè.»*
 18 Tàko ko, Mírì adré dhya adrélépi áyi tàndi ni
 tà dóro tadhá dhi ni ka'í kòdhya ko. Be ró dhi,
 adré ína dhya í dré adrézó tà dóro ni ni ka'í dhi
 ni ka'í kòdhya.

11

*Pólò kodzó Kòrìtòbhá í àpóstolò kinzò ro dhi
 kí tà sè*

¹ Má adré leá dhi, mì kòtayí ma tà ta tsà ngóro
 móndí azaaza àdhya tíni, ngóro mì dré adrélé
 'òle dhi tíni. ² Ma lovó íbe àmi ki tà sè tò, ngóro
 Gíká ni tàndi dré kpà adrélé lovó íbe àmi ki tà
 sè tò dhi tíni. Tàko ko, má zì àmi adrélé agó àlo
 kwákwá, Krísto dré, má kòfèró àmi akódhi dré
 ngóro tòkó lólo àgo tà ñilepi rè ko dhi tíni. ³ Di,
 má adré mána ngá ro àmi ki tà sè. Ngóro ñi dré
 tá Évà ni litílé áyi túrúpfú tà sè dhi tíni dhi, à
 ni kitswá kpà àmi ki tà kisùkisù lití, mì kòtayíró
 tròma Krísto rú togó lólo sè dhi be dhi bvó. ⁴ Tàko
 ko, à kòtsa adrélé Yésu twá dhi ni tà longó Yésu
 mà dré tà ni ni longózó dhi rúsè dhi, mì adré
 àmikya tà nda ni ka'í mbèlè. A kàdré kó àmi ki
 kodzó tírì twá kisú Tírì Lólo mì dré kisulé dhi
 rúsè dhi, mì adré kpà ka'íá mbèlè. A kàdré kó
 àmi ki kodzó rúbí tani twá ka'í Rúbí Tani mì dré
 ka'íle dhi rúsè dhi, mì adré kókpà ka'íá mbèlè.
⁵ Má mìlésè dhi, dhya àmi kòfalé adrébhá àyi ki
 no àpóstolò kàdrì í ró dhi ì lavú ma àlomvá ko.
⁶ Tágba má kòkisú tògyá adrézó kúlí ta dóro dhi

* **10:17** 10:17 A kònò Yèrèmiyà 9:23; 1 Kòrìtòbhá í 1:31.

ko yà dhi, ma mána tà nǎnǎ íbe. Má tadhá tà nda àmi dré ngádra 'á tà títi ì sè ìndì láti títi ì sè dre.

⁷ Lókyá má dré Rúbí Tani Giká àdhya ni longózó àmi dré làfa sè ko dhi sè dhi, má 'o tá tsǐ tàkonzì, má dré tá áma tà tirílé kitswázó àmi kǐ tà tingá kuru dhi sè dhi 'í? ⁸ Má ka'í tá làfa kisúlé Ekèlézyà àruka ì drígàsè, kitswázó àzǐ 'o àmi kòfalé dhi byó. ⁹ Dì má dré tá adrérà'a àmi véna, adrélé ngá lovó íbe dhi 'á dhi, má zǐ tá ngá àlo àmi kǐ àlo tí ko. Tàko ko, àma kǐ adrúpi atsábhá Màkèdóníyà lésè dhi ì afè tá ngá má dré tá adrézó lovó ni íbe dhi ì àyi. Tà títi ì sè dhi, má tayí tá áma tà lanzǐle àmi dri dhi ko. Dì má ni go adrélé 'oá kònìni. ¹⁰ Má adrè tàá tà bàti Krísto àdhya adrélépi má léna dhi sè dhi: Dhya àlo bvò wáyi Akáyà àdhya na dhi kitswá áma afàma tà nda sè dhi ni kíkí bwà ko. ¹¹ Má adrè tàá kònìni àdho tà sè? Má dré àmi kǐ lèlè ko dhi sè? Giká ni tàndì nǐ dóro, má lè àmi 'í káyà dhi!

¹² Dì, má ni go adrélé tà 'o ngóro má dré adrélé 'òle dhi tǐni, kitswázó láti kíkí dhya adrèbhá àyi kǐ 'o nòle ngóro àma tǐni gò, ì dré adrézó àyi kǐ afà tà nda sè dhi ì dré. ¹³ Dhya nda ì àpóstolò kinzò ro dhi 'i, ìndì àzǐ 'obhá túrúpfú sè dhi 'i. Ì adrè àyi kǐ ladzá atsálé ngóro Krísto ni àpóstolò ì tǐni. ¹⁴ Dì, áma líndrǐ adrè ína gàle tà nda sè ko. Tàko ko, Sàtánà ni tàndì adrè áyi ladzá atsálé ngóro ángeló ngádra àdhya tǐni. ¹⁵ Dì akódhi ni màràbà ì kàdré àyi kǐ ladzá atsálé ngóro móndí adrèbhá tà gyàgya 'o dhi ì tǐni dhi, tà nda adrè áma líndrǐ tigá ko. Dì, lókyá kùdù sè dhi, ì ni àyíkya tà kitswálépi tà ì dré 'òle dhi ì sè dhi ni

kisú kòdhya.

Kizà Pólò dré nyàle Giká ni àzì sè dhi i

¹⁶ Má adré gòle tàá dhi: Lè mì kònò ma ngóró mómódí azaaza tíni, má dré adréle tà ta kònìni dhi sè ko. Dì, mì kàdré àmìkya áma no kònìni dhi, mì kòka'ì ma ngóró mómódí azaaza tíni, má kòkìtswáró áma afà tsà be dhi bvó. ¹⁷ Bàti, má kàdré áma afà kònìni dhi, má adré tà ta ngóró Mírì dré adréle lèle dhi tíni ko, be ró dhi, ngóró mómódí azaaza dré adréle tàle dhi tíni. ¹⁸ Dì, mómódí bí dhi ì dré adréle àyi kì afà mómódí bvò àdhya kya tíni dhi sè dhi, má ni kókpà áma afà kònìni. ¹⁹ Amì adrébhá àmi kì no tògyabhá ro ni ì, àmi gànzi ró adréle mómódí azaaza kì ka'ì togó wáyi sè! ²⁰ Tà bàti ró dhi, mì adré mómódí kì ka'ì, gba ì kàdré àmi kì bha àyi kì màràbà ì ró yà, ì kàdré àmi kì lití yà, ì kàdré àmi kì ngá topá yà, ì kàdré àmi kì no mómódí tàko ì ró yà, kó ngalè ì kàdré àmi kì mì sa yà dhi. ²¹ Má adré tàá kanyò sè dhi, mà 'o tá tà àmi kòfalé rìnyí sè mómódí nda kya tíni ko!

Dì, tà ángùdhi mómódí àruka ì dré kìtswázó àyi kì afà ásà dhi, má ni kókpà kìtswá 'òá kònìni. (Kòdhi má adré tà ta mómódí azaaza àdhya tíni.) ²² Ayi nda ì Èbèrè 'ì? Ma kókpà kònìni. Ayi Ìsèrèlè ànzi 'ì? Ma kókpà kònìni. Ayi Abàràrà ni toyó 'ì? Ma kókpà kònìni. ²³ Ayi Krísto ni màràbà 'ì? (Kòdhi má adré tà ta tirí kiza líyí àdhya tíni.) Ma kókpà kònìni àyi kì lavú. Má 'o mána àzì kòkóròko àyikya kì lavú. A lebhé ma bǎdzó na vèsè be bí àyi kì lavú. A tswà ma vèsè be bí

àyì kì lavú. Ma tá ànyì dràdrà mǐlè vésè be bǐ. ²⁴ Vésè be nzi, Yúdà ànzi ì bhwà ma fímbò sè vésè be nyadhi-àlo-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su. ²⁵ Vésè be na, à tswà ma fa sè. Vésè be àlo, à lebhé ma kírà sè. Vésè be na, bwátù arí áma tayí yǐ mi. Ma tá yǐandre mi ngátsi àlo ìndì kítú àlo. ²⁶ Vésè be bǐ, má to atsí lizo vwàvwà ro. Má nya kizà yǐ liti i sè, kùgú i drígá, áma sùrú i drígá, móndí sùrú twá ro dhi i drígá, ìndì adrúpi kinzò ro dhi i drígá. Má nya kpà kizà bhàandre i 'ásè, duku i 'ásè, ìndì yǐandre i mǐsè. ²⁷ Má 'o àzì kòkóròko landèzo lavúlé. Vésè be bǐ, má ko ayí ko. Tàbirí ndè ma, yǐ lovó be. Vésè be bǐ, ngá nyàle dhi pi ma. Kìdhì ndè ma, ìndì ma tá kítá àko. ²⁸ Má kitswá tà àruka títi dhi kì ta ko. Di, kítú àlo àlo títi i sè dhi, má adré mána áma togó bha lanzìle Èkèlézyà títi dhi kì tà sè. ²⁹ Dhya àlo kàdré yàyà dhi, ma kókpà yàyà. A kò'o dhya àlo dhèle tàkonzì na dhi, áma togó adré aswálé tà nda sè.

³⁰ Di kòkitswá má dré adrézó áma afà dhi, má ni áma afà tà adrébhá áma tà yàyà kì tadhá dhi i sè. ³¹ Gìká àma kì Mírì Yésu ni Atá, kitswálépi rúku sè kóná vésè kólyá dhi, ni dóro tàle dhi, má adré kinzò ta ko dhi. ³² Lókyá má dré tá adrerà'a Dàmàsékè na dhi 'á dhi, gùvèrènerè adrélépi tá ópí Arétà zàle dhi bhà tá sòdá i adréle bhàandre nda ni zèribàti kì likí, ì kòkitswáró áma ru be dhi bvó. ³³ Di, à bhà ma kánzì na, áma 'òzo pfòle mòlìsà àlo zèribà na dhi 'ásè, áma tirízó gò, má dré lapázó gùvèrènerè nda drígàsè.

Tà lùzu ró Gìká dré tadhále Pólò dré dhi i

¹ Adré làá dhi, má kògò adrélé áma afà, tágba kàdré tà dóro 'i ko yà dhi. Di má nì ngá agábhá má mi toróbí tìni dhi kì tà ta, túmání tà lùzu ró Mírì dré tadhále má dré dhi íbe. ² Má nì agó àlo Yésu Krísto nì ka'ilepi dhi be. Lavú dre kóná mudrí-drì-su, Gìká do tá akódhi kurú na, bhù kurú na àzya nì kì lavúlépi dhi na. Di má nì ko ngalè Gìká do tá akódhi rúbhá na yà, kó ngalè rúbhá na ko yà dhi. Gìká nì ngbà 'í nì. ³⁻⁴ Di má nì, Gìká do tá akódhi nda pàràdísò na dhi be. Kàdré tá rúbhá na yà, kó ngalè rúbhá na ko yà dhi, má nì ko. Gìká nì nì. Di kònàle dhi, akódhi yi tá tà kitswázó tà nì nì ta kúlí sè bwà ko, à dré logalé móndí dré tàle dhi i kòdhya. ⁵ Má nì áma afà dhya làsú be kònìni nda nì tà sè. Di, má kitswá mána áma afà áma tàndi nì tà sè ko, kàdré ngbà 'í áma tà yàyà kì tà sè ko dhi. ⁶ Kònò má kàdré tá áma le afàle áma tàndi nì tà sè dhi, má nì tá adré móndí azaaza 'i ko. Tàko ko, má nì tá adré tà bàti ta kòdhya. Di, má adré mána tà nda nì le 'òle ko, dhya àlo kònòró ma kàdrì ngóró dré kitswálé tà má dré adrélé 'òle ìndì tàle dhi i sè ko dhi tìni ko.

⁷ Di, kitswázó áma kíkí, má kàtsáró drìkàdrì ro tà kàdrì lùzu ró tadhále má dré nda kì tà sè ko dhi, à bhà ngá kùtsí tìni dhi áma rúbhá na. Ngá nda ngá Sàtánà dré amùle kitswálé kizà fe má dré dhi 'i, má kàdréró drìkàdrì ro ko dhi bvó. ⁸ Vèsè be na, má lizí tá Mírì ti, kòtìngáró tá ngá nda má rúsè ká. ⁹ Di, akódhi logó má dré dhi: «Áma togó tani kitswá mí dré dre. Tàko ko, má adré áma rìnyí 'o kitswálé tíí ámi tà yàyà na.»

Di ása dhi, má ni mána áma afà áma tà yàya ki tà sè, Krísto ni rinyí kàdréro tà 'o má léna be dhi bvó. ¹⁰ Má adré di lenzélé áma tà yàya ki tà sè, làdhá adrélé dhàle má rú dhi ki tà sè, tà kòkóròko ki tà sè, áma mǐ pfòma ni tà sè, ìndì kizà má dré adrélé nyàle Krísto ni tà sè dhi ki tà sè. Tàko ko, má dré adrérà'a yàya dhi 'á dhi, ma rinyi ró.

Pólò ni togó lanzi Kòritòbhá ki tà sè

¹¹ Má kòtà tà ngóro móndí azaaza àdhyà tíni dhi, mǐ 'o ma adrélé tà ta kònìni dhi àmi. Adré tá be leà dhi, mǐ kàdré áma tà dóro ki tadhá dhi àmi. Tàko ko, dhyà àmi kòfalé adrèbhá àyi ki no àpóstolò kàdrì i ró dhi ì lavú ma àlomvá ko, tágba má kàdré mána móndí tàko 'i yà dhi. ¹² Lókyá má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, má 'o tá tà líndrìga ró adrèbhá tá Gìká ni rinyí tadhá dhi ì landè àko ró, tadházóá dhi, ma àpóstolò 'i káyà dhi. ¹³ Tà dóro títi má dré tá 'òle Èkèlézyà àruka i 'ásè dhi i, má 'o kókpà àmi kòfalé 'í. Di, má tayí mána áma tà lanzìle àmi dri dhi ko. Mǐ kòtrǐ di tà kònzì má dré 'òle àmi rú nda kòdhi!

¹⁴ Kòdhi vèsè ni na má dré adrézó 'òle lìle àmi véna dhi 'i. Di má kitswá áma tà tayí lanzìle àmi dri dhi ko. Tàko ko, má adré àmi ki ngá nda kisúlé kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána àmi ki tàndì ki nda kisúlé kòdhya. Adré leá dhi, ànzimvá ì kàdré ngá lokó fèle àyi ki tibhá ì dré dhi àyi ko. Adré di be leà dhi, ànzi ki tibhá ì kàdré ngá lokó fèle àyi ki ànzi ì dré dhi àyi. ¹⁵ Ma ró dhi, ma gànzi ró áma ngá fe akílé títi àmi dré, ìndì áma tàndì ni fe wáyì àmi dré. Di, má kàdré àmi ki le lavúlé dhi, mǐ ni go adrélé áma le tsà?

16 Di m̀̀ ni ka ʼíá tàle dhi, má tayí áma tà lanzìle àmi dri dhi ko dhi. Di, tágba kòǹni dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi ki tàá dhi, ma túrúpfú líyí ro ni, má lití àyi túrúpfú sè. 17 Má lití tsì àmi, àmi ki ngá kisúzó dhya má dré mùle àmi véna dhi i sè? 18 Bàti, má kodzó tá Títò l̀le àmi véna gò, má dré àma ki adrúpi àlo dhi ni mùzo l̀le túmání akódhi be. Di Títò nda lití tsì àmi, ngá kisúzó àmi drígàsè dhi 'í? Ama r̀iti dhi i, mà 'o tà àmi kòfalé togó àlo sè, láti àlo dhi ni lebèzo.

19 M̀̀i adré àmikya kisùá dhi, mà tà tà nda kòdhi i títi kitswázó àma ki tàrá ga àmi kandrá? Kóko! Be ró dhi, mà adré àmakya tà ta Gíká kandrá ngóro móndí adrébhá Krísto na dhi i t̀ni. Ama arúpi mà dré l̀le tò ni i, tà títi mà dré adrélé 'òle dhi i, mà adré 'òá kitswázó àmi ki t̀mbà àmi ki tà ka'íka'í na. 20 Má adré mána ngá ro, má ni dra tsa àmi véna àmi ki kisú ngóro má dré l̀le ko dhi t̀ni dhi sè, ìndi m̀̀ ni dra áma kisú ngóro m̀̀ dré l̀le ko dhi t̀ni dhi sè. Má adré kpà ngá ro, má ni dra lawà kisú àmi kòfalé, lovó kònzi íbe, togóaswa be, dhya ki tà bhàma dr̀dr̀ dhi be, làdhá be, móndí ki rú tàma kònzi dhi be, dr̀kadr̀ be, ìndi tà wáyá be dhi sè. 21 Má adré kpà ngá ro, má kòǹni dra tsa dhi, áma Gíká ni dra áma tà tirí àmi kandrá dhi sè, ìndi má ni dra ngo móndí bí tàkonzì 'obhá dr̀dr̀ gò, ì dré àyi ki togó ladzázó ko dhi ki tà sè dhi sè. Tàko ko, ì ladzá àyi ki togó àyi ki tà ndi ró dhi ki tà sè, àyi ki ndòtò tà sè, ìndi àyi ki tà swà ì dré 'òle dhi ki tà sè ko.

13

Tà tàle kùdù ro Kòrítòbhá kì kodzózó dhi i

¹ Kòdhi vèsè nì na má dré adrézó lile àmi véna dhi 'i. Ngóro tisìle Gìká nì Kúlí na dhi tìni: «À kàdré tà tíí dhi kì bvó lanzí, móndí rì yà kó ngalè na yà tà nda kì nobhá mì sè dhi kì kúlí sè.»* ² Má longó tá tà àmi dri má dré tá adrérà'a àmi véna vèsè nì rì sè dhi 'á, di má adré gòle longóá má dré adrérà'a vwayvwa ro dhi 'á: Má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kitswá móndyá tàkonzì 'obhá drìdrì dhi kì tayí móndí àruka íbe tà ñòma àyi dri dhi sè ko. ³ Mì adré tá leá nìle dhi, Krísto adré tà ta má tí nì káyà dhi, di mì nì nìá. Tàko ko, Krísto dré adrérà'a tà 'o àmi kòfalé dhi 'á dhi, akódhi yàyà ko. Be ró dhi, adré ína tà 'o rìnyí sè. ⁴ Tà bàti ró dhi, akódhi tá yàyà akódhi nì tidírà'a fa kípakipa dri dhi 'á. Di, nyànomvá dhi, akódhi ína lídrì íbe Gìká nì rìnyí sè. Ama ró dhi, àma kókpà yàyà Krísto na. Di, àma àmakya lídrì íbe túmání akódhi be Gìká nì rìnyí sè, ìndì mà nì rìnyí nda nì tadhá àmi dré.

⁵ Lè mì kàdré àmi kì togó kì tabhì, nìzoá ngalè mì ka'í Krísto bàti gò, mì dré adrézó tà 'o àmi kì tà ka'ika'í nda sè yà dhi. Mì kàdré àmi kì tàndì kì tabhì. Mì nì, Yésu Krísto àmi léna be dhi ko? Aruka nì, mì nì àmi kì tabhì kisúzóá dhi, àmi kì tà kitswá ko. ⁶ Di má adré mì bha, mì kònìró tàle dhi, Gìká ka'í àma adrélé àpóstolò i ró nì káyà dhi. ⁷ Má adré tà zi Gìká tí, mì kò'oró tà kònzi àlomvá ko. Má adré zìá kònìni, à kònòró àma ngóro móndí Gìká dré ka'ile dhi i tìni ko. Be ró

* **13:1** 13:1 A kònò Dùtèrònómè 19:15.

dhi, má adré mána zǎá kònìni, mì kàdréro tà dóro 'o, tágba mà kàdré sùle ngóro mómí Gíká dré ka'ile ko dhi ì tǐni yà dhi. ⁸ Tàko ko, mà kitswá tà àlo 'o kònzì tà bàti rú bwà ko. Be ró dhi, mà kitswá ngbà 'í tà 'o tà bàti nda dré. ⁹ Mà kàdré yàyà gò, mì dré àmikya adrézó rǐnyi ró dhi, mà adré lenzélé tà nda sè. Mà adré kpà tà zi Gíká tí, kò'oró àmi kitswálé títi be dhi bvó. ¹⁰ Àsà dhi, má adré tà kòdhi kǐ tisì àmi dré, má dré adrérà'a vwàvwà ro dhi 'á, má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kòlotóro àmi rǐnyí Mírì dré afèle má dré dhi sè ko. Tàko ko, akódhi afè rǐnyí nda má dré kitswázó àmi kǐ tà ka'íka'í kizá ko, be ró dhi, kitswázó àmi kǐ timbà àmi kǐ tà ka'íka'í na dhi bvó.

¹¹ Kùdù ro dhi, áma adrúpi ì, mì kàdré lenzélé. Mì kàdré àmi kǐ fe Gíká dré adrélé 'òle kitswálé títi. Mì kàdré ru timbà, adrézó kpà ru yi àmi kòfalésè. Mì kàdré tà kǐdríkǐdrì íbe àmi kòfalé be. Dì Gíká adrélépi lèle fe tà kǐdríkǐdrì be dhi, ni adré tùmǎní àmi íbe. ¹² Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè. Mómýá títi Gíká àdhya kònwa dhi ì fè mòdo àmi dré.

¹³ Mírì Yésu Krísto ni togó tani, Gíká ni lèle, ìndì ru amuma Tírì Lólo be dhi ì kàdré àmi íbe títi!

BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÌZO DHÍ ADHYA
Logoti (Logo): BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÌZO DHÍ ADHYA
New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b